

**Uchwała Nr LVI/662/22
Rady Miejskiej w Czechowicach-Dziedzicach**

z dnia 29 listopada 2022 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach na
lata 2022-2027**

Na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2022 r. poz. 559 z późn. zm.)

**Rada Miejska w Czechowicach-Dziedzicach
uchwała:**

- § 1. Przyjąć Strategię Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2022-2027 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czechowic-Dziedzic.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej

Bartłomiej Fajfer

STRATEGIA ROZWOJU
MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ
W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH
NA LATA 2022-2027

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	5
2. Warunki wyjściowe	6
2.1. Analiza wewnętrzna	7
2.1.1. Zasoby lokalowe	7
2.1.2. Zasoby ludzkie	9
2.1.3. Zasoby sprzętowe	10
2.1.4. Księgozbiór	10
2.1.5. Charakterystyka użytkowników	13
2.1.6. Najważniejsze przedsięwzięcia	19
2.2. Analiza zewnętrzna	23
2.2.1. Położenie gminy	23
2.2.2. Instytucje edukacyjne zlokalizowane na terenie gminy	24
2.2.3. Instytucje sportowe i kulturalne w gminie	25
2.2.4. Świetlice	25
2.2.5. Zabytki	25
2.3. Analiza ankiety przeprowadzonej na potrzeby opracowania Aktualizacji Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach- Dziedzicach na lata 2022-2027	26
3. Analiza SWOT	34
4. Misja	36
5. Wizja	36
6. Cele	37
7. System wdrożenia i monitorowania	39
Spis ilustracji		
Spis rysunków		
Wykaz wykresów		
8. Załączniki		
Załącznik nr 1 Plan Operacyjny do Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2022-2027		

Spis ilustracji

Il. 1, 2	Siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach	6
Il. 2, 3	Wypożyczalnia oraz Dział dla Dzieci i Młodzieży w nowej siedzibie Biblioteki	8
Il. 4, 5	Działania animacyjne w Bibliotece	20
Il. 6, 7	Działania animacyjne w Bibliotece	21
Il. 8, 9	Działania animacyjne w Bibliotece	22
Il. 10,11	Uroczyste otwarcie nowej siedziby Biblioteki	23

Spis rysunków i tabel

Tab. 1	Lokalizacja placówek bibliotecznych	8
Tab. 2	Warunki lokalowe placówek bibliotecznych	9
Rys. 3	Schemat organizacyjny Miejskiej Biblioteki Publicznej	9
Tab. 4	Liczba mieszkańców w gminie Czechowice-Dziedzice w latach 2010-2020	24

Spis wykresów

Wykres 1	Nakłady finansowe na zakup nowości książkowych, zbiorów specjalnych i czasopism w latach 2018-2021	11
Wykres 2	Ilość zakupionych nowości książkowych, zbiorów specjalnych i czasopism w latach 2018-2021	12
Wykres 3	Wskaźnik zakupu książek oraz dostępności księgozbioru w przeliczeniu na 100 mieszkańców w latach 2018-2021	12
Wykres 4	Liczba zapisanych czytelników w latach 2018-2021	13
Wykres 5	Ilość odwiedzin w bibliotece w latach 2018-2021	14
Wykres 6	Wypożyczenia książek w latach 2018-2021	15
Wykres 7	Wypożyczenia czasopism w latach 2018-2021	15
Wykres 8	Wypożyczenia zbiorów specjalnych w latach 2018-2021	16
Wykres 9	Wypożyczenia książek z podziałem na rodzaje literatury w latach 2018-2021	16
Wykres 10	Struktura wiekowa użytkowników biblioteki w latach 2018-2021	17
Wykres 11	Status zawodowy użytkowników biblioteki w 2021r.	18

Wykres 12	Status zawodowy użytkowników biblioteki w 2020r.	18
Wykres 13	Wiek respondentów	27
Wykres 14	Częstotliwość korzystania z usług biblioteki w ciągu roku	28
Wykres 15	Popularność agend i filii bibliotecznych wśród użytkowników	29
Wykres 16	Cel odwiedzin w bibliotece	30
Wykres 17	Ocena trafności księgozbioru do gustów czytelnicych	31
Wykres 18	Ocena oferty kulturalno-edukacyjnej	32
Wykres 19	Źródło wiedzy o ofercie biblioteki	33

1. WSTĘP

STRATEGIA to wizja i sposób działania, który służy do realizacji procesu zmian z sytuacji zastanej na projektowaną.

Sporządzenie nowej Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach podyktowane zostało licznymi zmianami dotyczącymi struktury, zakresu działalności, a nade wszystko lokalizacji biblioteki. Dokument ten ma zasadnicze znaczenie dla zagwarantowania wysokiej jakości usług kulturalnych, adresowanych do jej użytkowników. Zawiera on Plan Operacyjny oparty o aktualny opis warunków wyjściowych. Faktem bowiem jest, że część celów operacyjnych zawartych w poprzedniej Strategii została już zrealizowana, a ponadto pojawiły się nowe cele, wynikające z potrzeb użytkowników biblioteki i wyrażone przez nich w ankiecie przeprowadzonej w roku 2021. Znajomość założeń strategicznych stanowi także ważny element motywacyjny dla zespołu pracowników instytucji, celem ich realizacji.

Celem niniejszej Strategii jest wskazanie kierunków rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej, który umożliwi:

- efektywne zarządzanie środkami publicznymi,
- realizację misji instytucji,
- podniesienie standardu życia mieszkańców gminy Czechowice-Dziedzice,
- dostosowanie oferty i standardów pracy instytucji do zmieniających się warunków wyjściowych, przede wszystkim w obszarze zasobów lokalowych, ludzkich, sprzętowych, wielkości i różnorodności księgozbioru, a także struktury użytkowników i ich potrzeb oraz otoczenia zewnętrznego.

Realizacja powyższych zagadnień odbywać się będzie na polu wyodrębnionych strategicznych obszarów pracy Miejskiej Biblioteki Publicznej, tj.:

1. Organizacja i jakość procesu wypożyczeń księgozbioru.
2. Organizacja standardu informatyczno-technicznego.
3. Oferta kulturalna i edukacyjna.
4. Organizacja i zarządzanie

Prezentowany dokument jest zgodny z polityką horyzontalną Unii Europejskiej wnosząc pozytywny wkład w politykę równych szans, tworzenie stabilnych miejsc pracy w kulturze oraz tworzenie i rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Przedstawiona Strategia komplementarna jest ze Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.

Dokument niniejszy wpisuje się w Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030" w szczególności Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca, w tym Cel operacyjny B.2: Aktywny mieszkaniec. oraz Strategię Rozwoju Powiatu Bielskiego 2021+ w szczególności Cel Strategiczny B: Optymalny rozwój potencjału ludzkiego.

Jest on także zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Czechowice-Dziedzice 2020+ z Celem Strategicznym nr 2: Zintegrowana społeczność oraz wpisuje się w będący w opracowaniu nowy dokument strategiczny do 2030 roku.

2. WARUNKI WYJŚCIOWE

Il. 1, 2. Siedziba Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach¹

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach utworzona została na mocy postanowienia Rady Narodowej w Czechowicach-Dziedzicach z dnia 16 września 1948 roku.

Jest samorządową instytucją upowszechniania kultury i działa na podstawie:

1. Ustawy z dnia 27 czerwca 1997 roku o bibliotekach (Dz. U. Nr 85, poz. 539 z późn. zmianami);
2. Ustawy z dnia 25 października 1991 roku o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (tekst jednolity z 1997 roku, Dz. U. Nr 110, poz. 721 z późn. zmianami);
3. Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity z 1996 roku, Dz. U. Nr 13, poz. 74 z późn. zmianami);

6

¹ Źródło: Zasoby własne MBP

4. Statutu Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach.

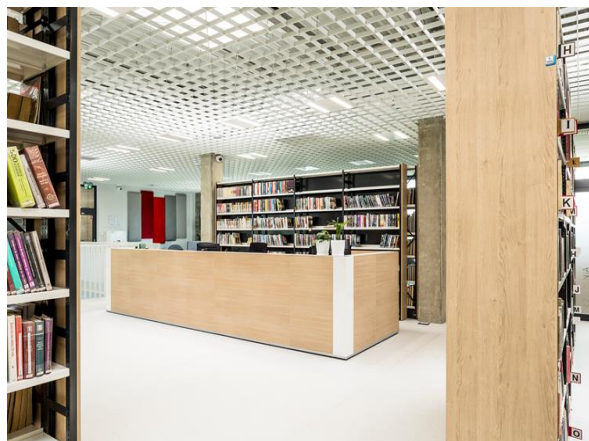
2.1. ANALIZA WEWNĘTRZNA

Analiza aktualnej sytuacji, w jakiej działa biblioteka wykazała olbrzymią różnicę pomiędzy jakością lokalową biblioteki głównej a filiami. Siedziba biblioteki jest obecnie nowoczesnym, estetycznym, dobrze wyposażonym budynkiem. Filie, z przyczyn finansowych, pozostały w lokalach dawno nie remontowanych, ciasnych, z utrudnieniami w dostępie. Utrzymanie nowego gmachu oraz wyrównanie standardu lokali bibliotecznych do wysokiej jakości Biblioteki Głównej stanowić będzie ogromne wyzwanie dla gminy. Przykrym wnioskiem wynikającym z analizy oraz przeprowadzonych badań ankietowych jest negatywna ocena wśród mieszkańców dotycząca likwidacji filii zlokalizowanych w sąsiedztwie poszczególnych osiedli mieszkaniowych. Placówki te były jedynymi ośrodkami kultury, zapewniały dostęp do książki, czy darmowego Internetu – co ważne – blisko miejsca zamieszkania. Wskazana będzie obserwacja czytelników i użytkowników, ich migracji do Biblioteki Głównej, a w przypadku ich utraty – znalezienie sposobu na przywrócenie im kultury w pobliże domów poprzedzone konsultacjami społecznymi. Zatem w perspektywie kilkuletniej wskazane byłyby dwa etapy inwestycji w infrastrukturę biblioteki: I. Modernizacja istniejących filii bibliotecznych oraz II. Utworzenie punktów (także w formie książkomatów) w zamian za zlikwidowane filie umożliwiające mieszkańcom szybki/bliski dostęp do kultury. Konieczne będzie także utrzymanie, a nawet podniesienie wskaźnika zakupów nowości książkowych i audiobooków (synchrobooków) oraz zaplecza technicznego wykorzystywanego do pracy bibliotecznej a także udostępnianego użytkownikom.

2.1.1. Zasoby lokalowe

Strukturę Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach tworzy sieć placówek (1 filia miejska i 5 wiejskich) oraz agendy (Dział Udostępnień – Wypożyczalnia, Czytelnia, Dział dla Dzieci i Młodzieży, Dział Audiowizualny, Dział Administracyjno-Gospodarczy, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, Dział Gromadzenia i Opracowania Zbiorów, Dział Digitalizacji, Dział Promocji, Dział IT, Samodzielne Stanowiska – Bibliotekarz Systemowy, Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Główny Księgowy).

7

II. 3, 4. Wypożyczalnia oraz Dział dla Dzieci i Młodzieży w nowej siedzibie Biblioteki²

W 2020 roku biblioteka przeniósł się do nowej siedziby. Uroczystego otwarcia dokonano 27 sierpnia 2020 r. Dzień później do budynku zawitali pierwsi czytelnicy. Konsekwencją przeprowadzki do nowego gmachu była konieczność likwidacji 3 filii miejskich – Filii Nr 1 przy ul. Zamkowej 76, Filii Nr 2 przy ul. Mazańcowickiej 68 oraz Filii Nr 10 przy ul. Węglowej 56. Placówki zostały zlikwidowane z dniem 29.02.2020r. Księgozbiór zasilił zbiory pozostałych filii i agend a pracownicy znaleźli zatrudnienie w Bibliotece Głównej przy ul. Paderewskiego 3. Czytelnicy z kolei sukcesywnie przenoszą swoje zainteresowanie na zbiory w Bibliotece Głównej.

Lokalizacja placówek bibliotecznych na terenie gminy:

Tabela 1

Biblioteka Główna	ul. I. J. Paderewskiego 3	Czechowice-Dziedzice
Filia Nr 3	ul. Legionów 187	Czechowice-Dziedzice
Filia Nr 5	ul. A. Czyża 12	Bronów
Filia Nr 6	ul. Bory 2	Burzej
Filia Nr 7	ul. Wapienicka 1	Ligota-Centrum
Filia Nr 8	ul. Miliardowicka 64	Ligota-Miliardowice
Filia Nr 9	ul. Gminna 4	Zabrzeg

*Opracowanie własne MBP z natury

∞

² Źródło: Fot. Joanna Nowicka. Agencja Fotograficzna.

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach ul. I.J. Paderewskiego 3, 43-502 Czechowice-Dziedzice
tel. 32 215 20 02 mbp@mbp.czechowice-dziedzice.pl www.mbp.czechowice-dziedzice.pl

Warunki lokalowe powyższych placówek przedstawia poniższa tabela:

Tabela 2

Biblioteka Główna	1613 m ²
Filia Nr 3	80 m ²
Filia Nr 5	88 m ²
Filia Nr 6	56 m ²
Filia Nr 7	56 m ²
Filia Nr 8	46 m ²
Filia Nr 9	75 m ²
SUMA	2014 m ²

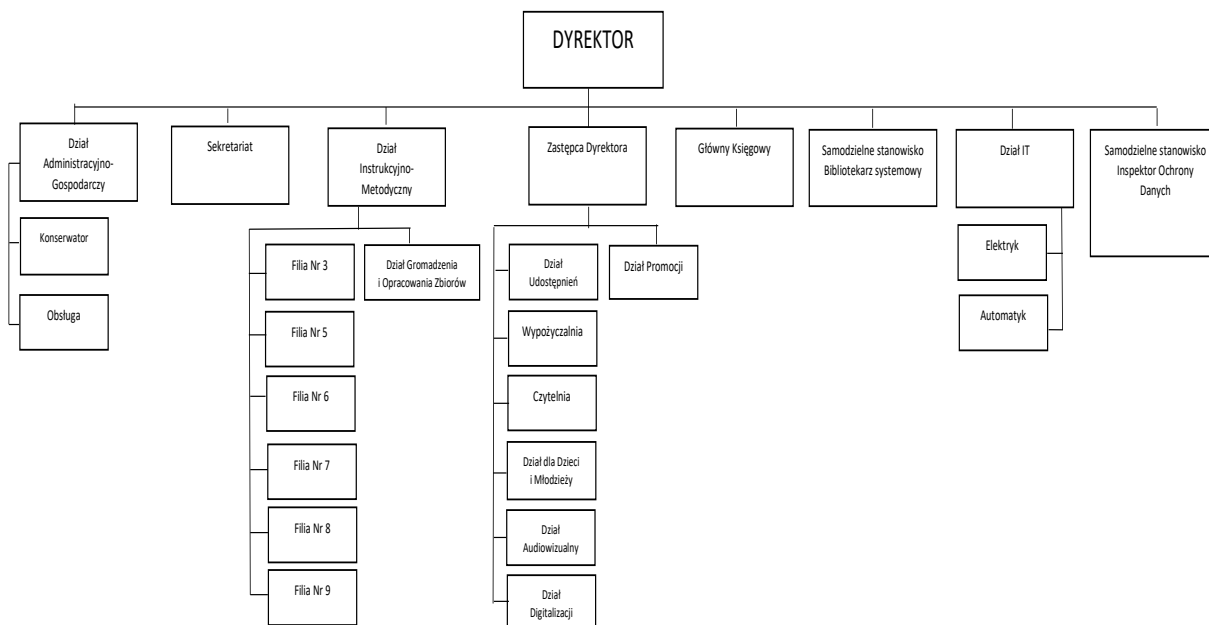
*Opracowanie własne na podstawie statystyki GUS

Powierzchnia użytkowa sieci placówek przeliczona na 100 mieszkańców gminy wynosi 4,42 m², na 1m² przypada 5,1 czytelnika.

2.1.2. Zasoby ludzkie

Pracą Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach kieruje Dyrektor, któremu bezpośrednio podlega Zastępca Dyrektora, Główny Księgowy, Bibliotekarz Systemowy, Inspektor Ochrony Danych Osobowych, Dział Instrukcyjno-Metodyczny, Dział IT, Dział Administracyjno-Gospodarczy.

Schemat organizacyjny Miejskiej Biblioteki Publicznej przedstawiono poniżej:

Rys. 3. Struktura organizacyjna Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach³

³ Źródło: Zasoby własne MBP

Miejska Biblioteka Publiczna zatrudnia 43 osoby, z czego 31 osób to pracownicy merytoryczni, 5 – administracyjni, zaś pozostałe 7 osób zatrudnionych jest na stanowiskach pracowników obsługi placówki.

W strukturze wykształcenia większość pracowników posiada wykształcenie wyższe, w tym 15 osób wyższe bibliotekarskie. Wszyscy pracownicy posiadają przygotowanie merytoryczne do pełnienia obowiązków służbowych na zajmowanych stanowiskach.

2.1.3. Zasoby sprzętowe

Baza sprzętu komputerowego została odnowiona i uzupełniona w 2020/2021 roku. Obecnie najlepiej jest wyposażona Biblioteka Główna zarówno w sprzęt służący użytkownikom, jak i zaplecze techniczne bibliotekarzy. Nieco trudniejsza sytuacja panuje w filiach bibliotecznych, które korzystają ze starszego sprzętu. Nowością w bibliotece jest sprzęt służący samodzielnej obsłudze czytelników – wrzutnia, książkomat, selfcheck.

Ponadto biblioteka podczas organizacji działań animacyjnych wykorzystuje sprzęt audio-video zainstalowany w salach wykładowo-warsztatowych. Przedsięwzięcia realizowane w przestrzeni zielonej wokół biblioteki są wspomagane przez nagłośnieniowy i wizyjny sprzęt przenośny.

W 2001 roku biblioteka rozpoczęła prace nad automatyzacją procesów bibliotecznych. Aktualnie 100% zbiorów jest zautomatyzowanych, a elektroniczna obsługa czytelnika prowadzona jest w oparciu o System do Zarządzania Procesami Bibliotecznymi PROLIB 2020.2.00.

2.1.4. Księgozbiór

Zakup księgozbioru Miejskiej Biblioteki Publicznej realizowany jest w oparciu o ustawę o zamówieniach publicznych, a środki na jego wzbogacenie pochodzą z:

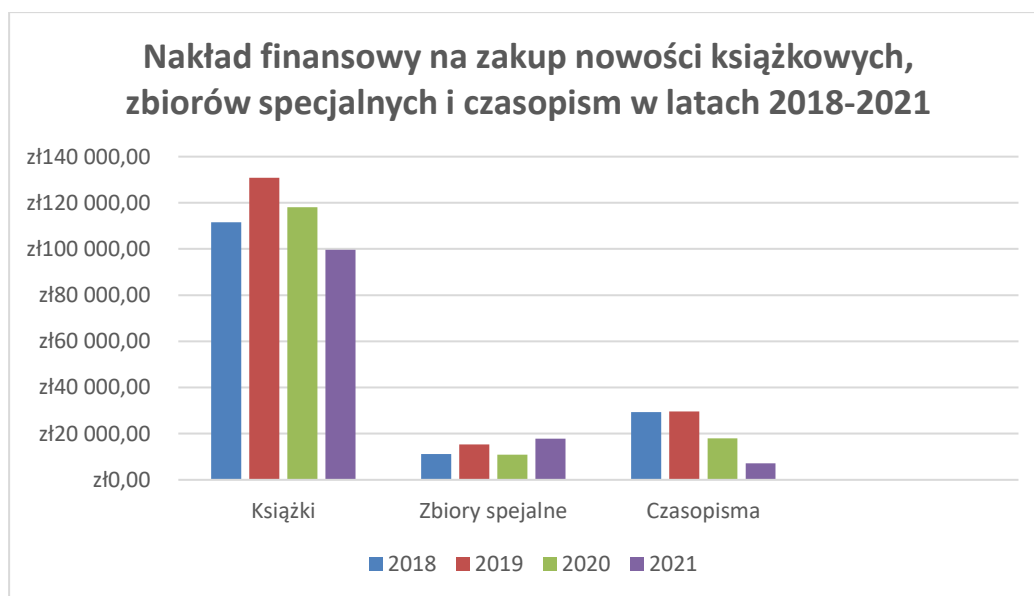
- dotacji z Urzędu Miasta;
- dotacji ministerialnej w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa – Priorytet 1 Poprawa oferty bibliotek publicznych, 1.1. Zakup i zdalny dostęp do nowości wydawniczych;
- wpłat członków Stowarzyszenia Przyjaciół MBP (stowarzyszenie zwykłe);
- realizowanych projektów, w których dofinansowanie pochodzi ze środków unijnych lub krajowych;
- darowizn sponsorów.

Na koniec 2021 roku księgozbiór Miejskiej Biblioteki Publicznej liczył 225 927 woluminów. Chcąc zapewnić użytkownikom dostęp do szerokiego zakresu tematycznego pozycji wydawniczych, biblioteka gromadzi księgozbiór dla wszystkich grup czytelników, z każdej dziedziny wiedzy.

W 2021 roku zakupiono 4857 nowości książkowych za kwotę 99 646,00zł, 838 sztuk zbiorów specjalnych⁴ za 17 767,00zł oraz 42 czasopisma za 7 195,00zł. Dla porównania w 2020 roku kupiono 5852 książki wydając na ten cel 118 055,00zł, 556 sztuk zbiorów specjalnych za kwotę 10 838,00zł oraz 182 czasopisma za 17 948,00 zł. W 2019 roku nabyto z 6038 nowości książkowych, przeznaczając na ten zakup 130 864,00zł, 671 zbiorów specjalnych za łączną kwotę 15 371,00zł oraz 248 czasopism za 29 579,00zł.

Wysokość nakładów finansowych oraz ilość zakupionych pozycji z poszczególnych kategorii w latach 2018-2021 obrazują poniższe wykresy.

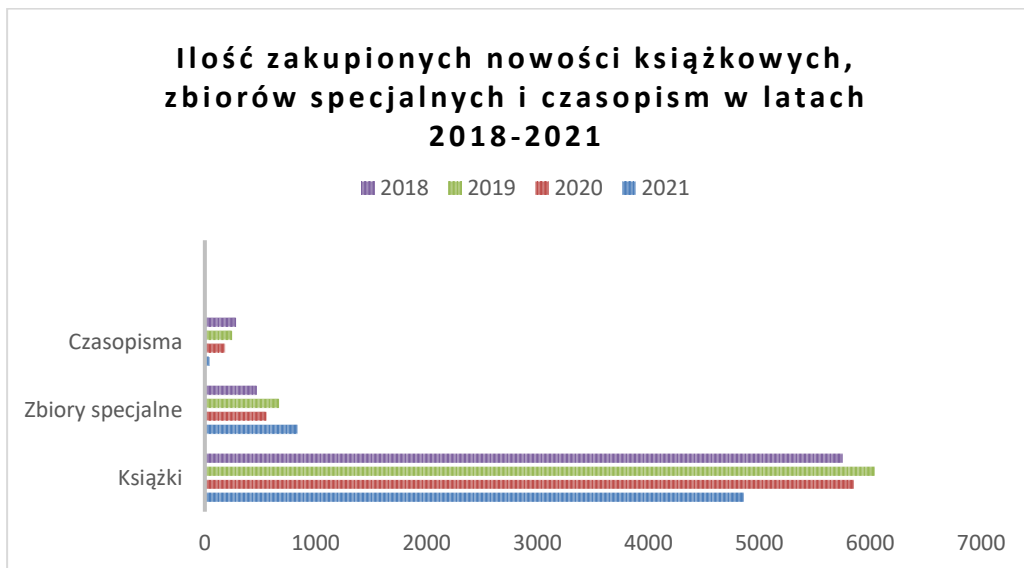
Wykres 1

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

⁴ Przez zbiory specjalne rozumie się audiobooki, płyty CD z muzyką oraz filmy na płytach DVD
Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach ul. I.J. Paderewskiego 3, 43-502 Czechowice-Dziedzice
tel. 32 215 20 02 mbp@mbp.czechowice-dziedzice.pl www.mbp.czechowice-dziedzice.pl

Wykres 2

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Wskaźnik zakupu książek na 100 mieszkańców w ostatnich trzech latach wyniósł kolejno: 13 w 2018 roku oraz 14 w 2019 i 2020 roku. Z kolei wskaźnik wszystkich zbiorów dostępnych dla mieszkańców gminy w przeliczeniu na 100 w 2018 roku wyniósł 579 woluminów, w 2019 – 527, a w 2020 – 494, a w 2021 – 490.

Wskaźnik zakupu książek oraz dostępność zbiorów w przeliczeniu na 100 mieszkańców prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3

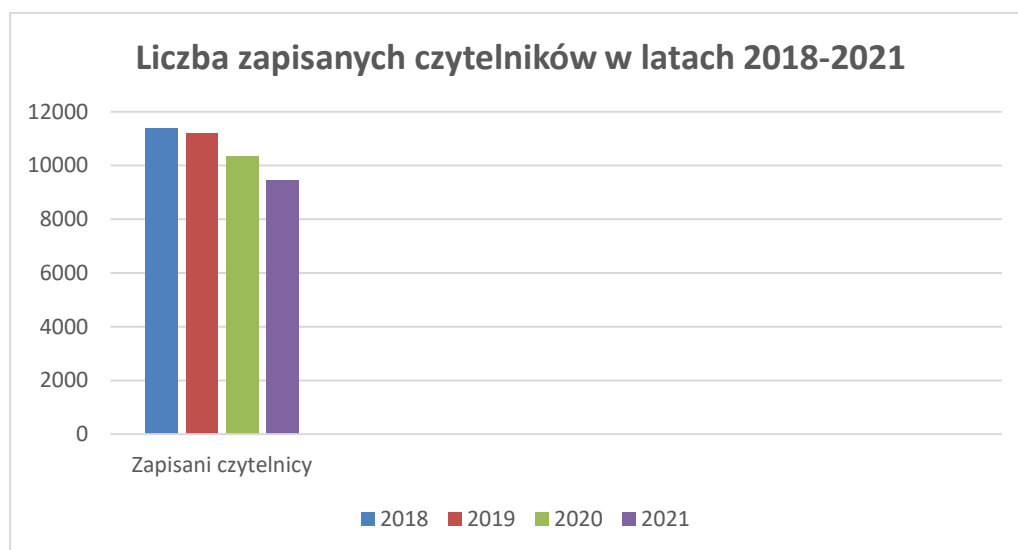
*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

2.1.5. Charakterystyka Użytkowników

Na przestrzeni ostatnich lat uległ zmianie charakter oraz zakres działalności bibliotek, które stały się nie tylko wypożyczalnią książek, ale „trzecim miejscem” (po domu i pracy), gdzie spędza się czas. Osoby korzystające z usług biblioteki zyskały status użytkowników. Niemniej jednak nadal nadrzędnym celem bibliotek jest udostępnianie książek. Osoby, które regularnie wypożyczają woluminy, określa się mianem czytelników, a ilość zapisanych rocznie osób pozwala badać poziom czytelnictwa. Niestety z roku na rok wskaźnik ten spada. Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach wpisuje się w ten trend, o czym świadczy zmniejszający się z roku na rok współczynnik zapisanych czytelników. W latach 2018-2020 liczba ta sukcesywnie spadała, wynosząc kolejno 11 372 osoby w 2018 r. 11 191 osób w 2019 r. oraz 10 339 osób w 2020 r. oraz 9 459 osób w 2021 r.

Liczbę zapisanych czytelników w ostatnich latach obrazuje poniższy wykres.

Wykres 4

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Przyczyn spadku liczby czytelników w czechowickiej bibliotece należy upatrywać nie tylko w ogólnopolskim, a nawet ogólnoswiatowym trendzie, ale również w likwidacji trzech placówek filialnych w związku z budową nowej siedziby biblioteki przy ul. Paderewskiego 3. Ponadto nowy budynek biblioteki znajduje się w słabo skomunikowanej części miasta, co utrudnia osobom niezmotoryzowanym regularne wypożyczanie książek. Dodatkowy czynnik niewątpliwie stanowi

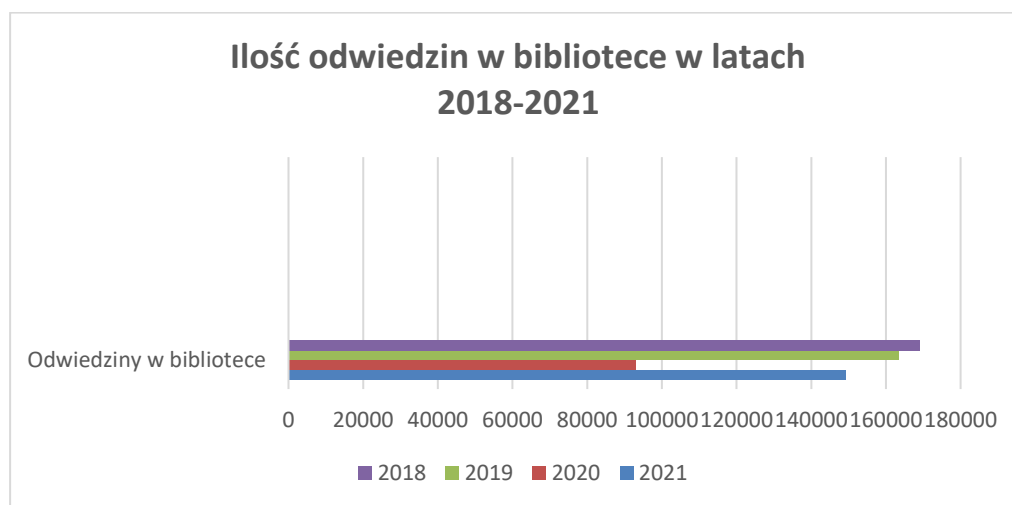
13

także pandemia covid-19 i całkowite lub częściowe lockdowny, które utrudniały lub wręcz uniemożliwiały korzystanie z biblioteki. Nie bez znaczenia jest też spowodowany sytuacją epidemiczną strach ludzi przed zakażeniem wirusem, co skutkuje ograniczeniem korzystania przez nich z instytucji i miejsc, które nie są konieczne do codziennej egzystencji.

W konsekwencji spadku liczby zapisanych czytelników w ostatnich latach sukcesywnie malała także liczba odwiedzin. W 2018 r. bibliotekę odwiedziły 169 053 osoby, w 2019 r. 163 436, a w 2020 r. zaledwie 92 939. Z kolei w 2021 roku zanotowano wzrost w stosunku do lat ubiegłych – bibliotekę odwiedziło 149 406 osób. Przyczyny takiego stanu rzeczy można upatrywać w tym, że biblioteka główna od lutego 2020 roku była zamknięta ze względu na prace przeprowadzkowe. Zlikwidowane zostały także trzy placówki notujące znaczną liczbę czytelników. Czasu potrzebują czytelnicy/użytkownicy, aby podążać za nową lokalizacją biblioteki. W 2021 r. z kolei obostrzenia spowodowane covid-19 były sukcesywnie znoszone, biblioteka zaczęła pracować w standardowych godzinach, kontakty i relacje społeczne powoli wracały do norm sprzed pandemii, w konsekwencji czego wzrosła liczba odwiedzin.

Ilość odwiedzin w bibliotece w latach 2018-2021 obrazuje poniższy wykres.

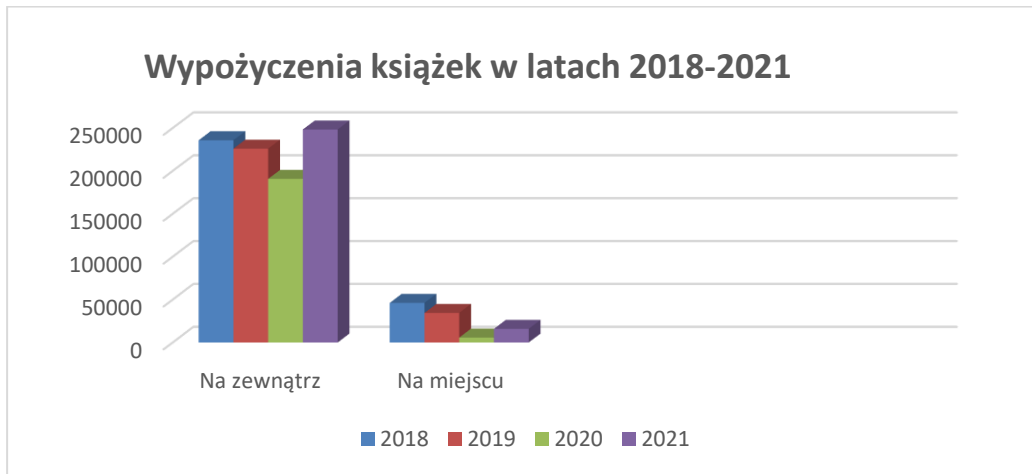
Wykres 5

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

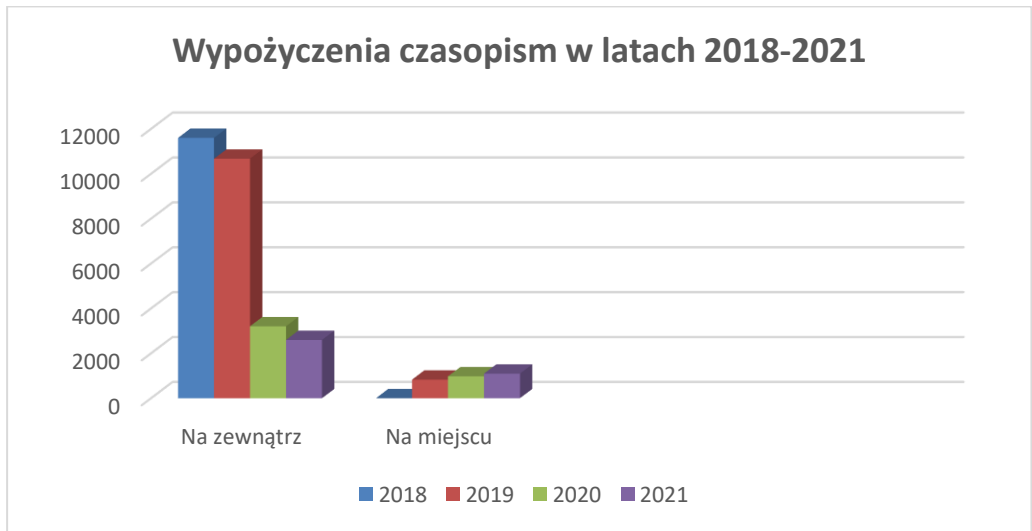
Kluczowym elementem służącym charakterystyce czytelników/użytkowników biblioteki jest analiza sposobu, w jaki korzystają z zasobów bibliotecznych. Poniższe wykresy przedstawiają ilość wypożyczeń/udostępnień na zewnątrz oraz na miejscu, kolejno: książek, czasopism nieoprawnych i zbiorów specjalnych.

Wykres 6

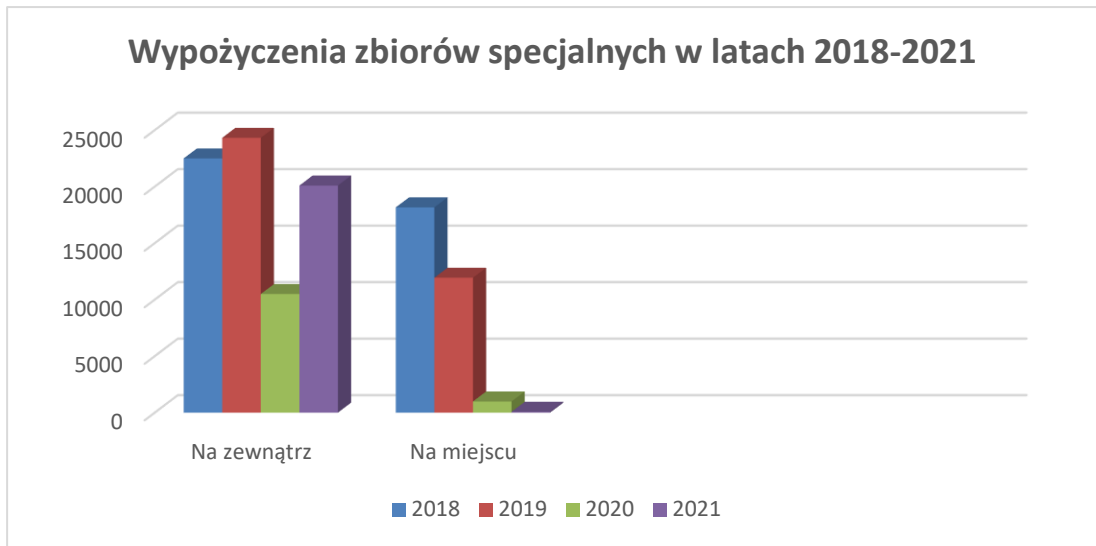
*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Wykres 7

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Wykres 8

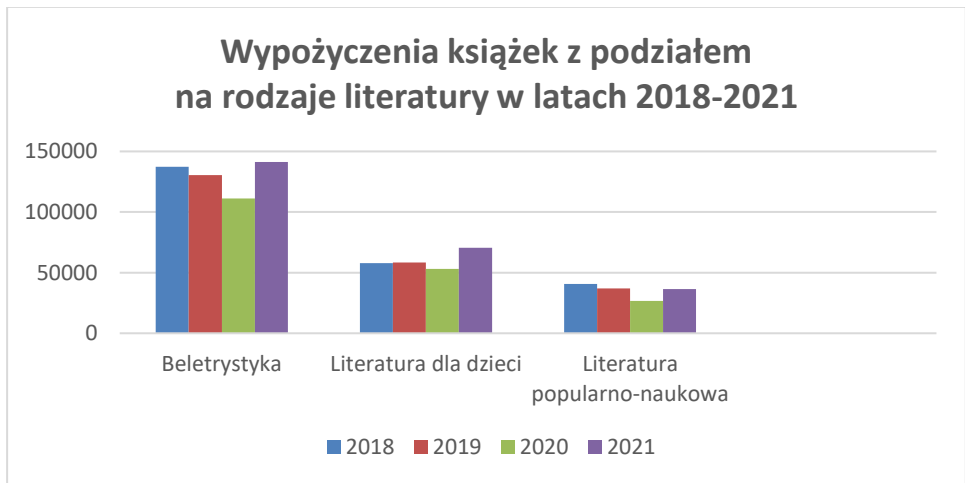

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Warto przyrzeć się także bliżej wypożyczeniom książek i prześledzić, ilość wypożyczeń w obrębie poszczególnych rodzajów literatury. Od lat na pozycji lidera utrzymuje się beletrystyka, na drugim miejscu literatura dla dzieci, zaś podium zamyka literatura popularnonaukowa.

Poziom wypożyczeń w obrębie wymienionych wyżej rodzajów literatury przedstawia poniższy wykres.

Wykres 9

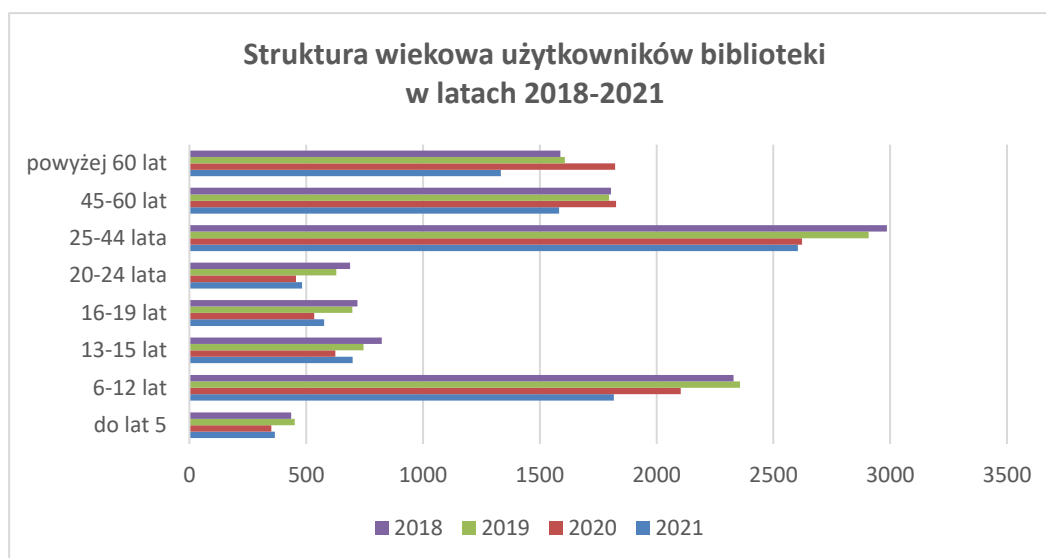
*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Wskaźnik wypożyczeń wszystkich zasobów bibliotecznych w 2021 r. kształtował się na poziomie 576 pozycji na 100 mieszkańców. W poprzednich latach wyniósł kolejno: 743 w 2018 r., 698 w 2019 r. oraz 482 w 2020 r.

Największą grupę użytkowników biblioteki stanowią osoby w wieku 25-44 lat oraz dzieci w przedziale 6-12 lat. Podium zamyka grupa osób z kategorii 45-60 lat. Najmniej liczną grupę wśród zapisanych czytelników stanowią dzieci do lat 5 oraz młodzież w wieku 16-19 lat.

Strukturę wiekową użytkowników biblioteki w trzech ostatnich latach obrazuje poniższy wykres.

Wykres 10

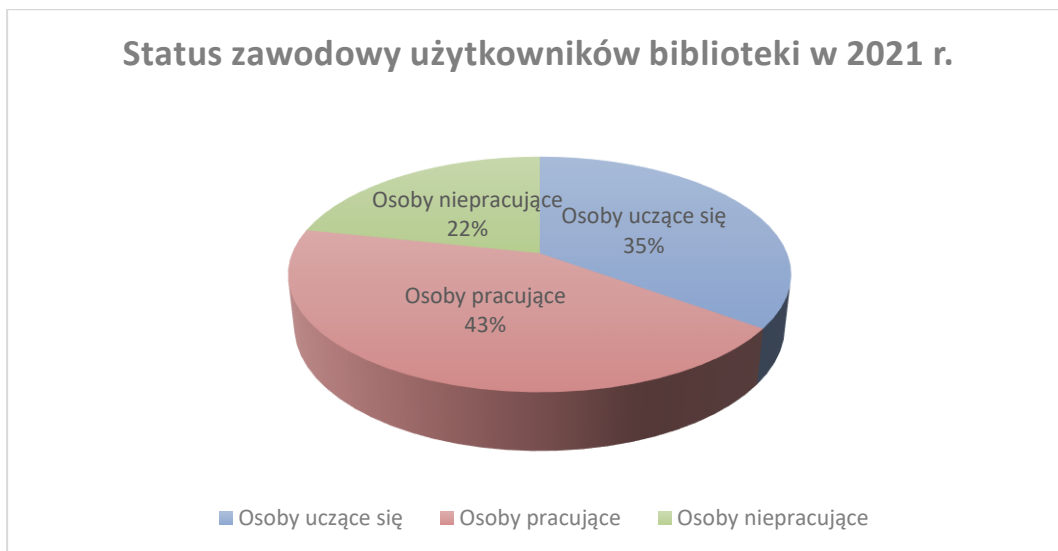
*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Biorąc pod uwagę status zawodowy czytelników, na pierwszym miejscu – w zależności od roku – plasują się osoby uczące lub pracujące, z kolei ostatnie zawsze przypada osobom niepracującym⁵.

Zmieniającą się strukturę zawodową użytkowników biblioteki na przestrzeni ostatnich trzech lat prezentują poniższe wykresy.

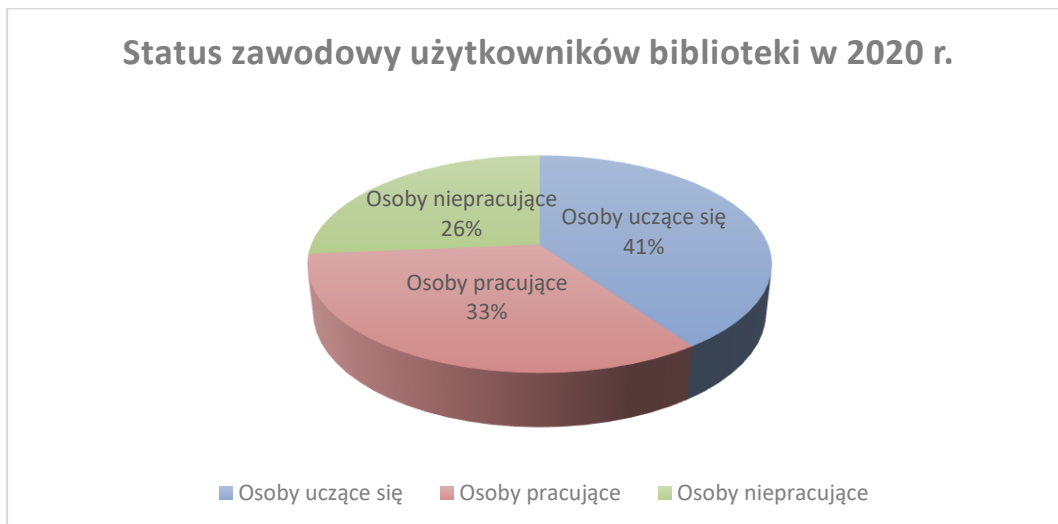
⁵ Przez osoby niepracujące rozumie się dzieci, emerytów, rencistów i osoby nieaktywne zawodowo.

Wykres 11

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

Wykres 12

*Opracowanie własne na podstawie statystyk GUS za lata 2018-2021

2.1.6. Najważniejsze przedsięwzięcia

Współczesna biblioteka to nie tylko miejsce, gdzie wypożycza się książki, ale bijące serce kultury. To miejsce, które promuje czytelnictwo, pozwala użytkownikom rozwijać swoje pasje i talenty, daje przestrzeń do realizacji kreatywnych pomysłów i ciekawego spędzenia wolnego czasu. Na przestrzeni ostatnich lat Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach zorganizowała szereg przedsięwzięć, budując bogatą i różnorodną ofertę kulturalno-edukacyjną, a co za tym idzie stała się ważnym ośrodkiem animacyjnym dla społeczności lokalnej z terenu miasta i gminy Czechowice-Dziedzice oraz powiatu bielskiego.

Wśród zrealizowanych działań należy wymienić projekty transgraniczne, organizowane we współpracy z bibliotekami partnerskimi z Czech i Słowacji, finansowane ze środków unijnych, pozyskanych za pośrednictwem Euroregionu Beskidy. Projekty te dawały dzieciom, młodzieży i dorosłym możliwość udziału w ciekawych warsztatach, spotkaniach i wyjazdach wzbogacając ich rozwój, ale jednocześnie pozwoliły doposażyć placówki biblioteczne w materiały i sprzęt niezbędny do budowania jeszcze bardziej atrakcyjnej oferty animacyjnej.

Ostatnim projektem zrealizowanym we współpracy z czeskim partnerem – Centrum Kultury we Frydlancie nad Ostrawicą – jest projekt pn. „Między stronami. Polsko-czeskie promowanie kultury na pograniczu” z 2019 r., którego celem było zwiększenie uczestnictwa w kulturze i innych formach lokalnego i regionalnego dziedzictwa po obu stronach granicy.

II. 4, 5. Działania animacyjne w Bibliotece⁶

W 2020 r. ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w Obszary Wiejskie, zrealizowano projekt pn. „Kultura BronOWA. Pielęgnacja dziedzictwa lokalnego w oparciu o integrację społeczną i nowoczesne technologie”. Zorganizowane w ramach zadania warsztaty, spotkania, zabawy i gry terenowe, były zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych, doskonałym przykładem nauki poprzez zabawę. Projekt zrealizowano w Filii Nr 5 w Bronowie.

Od 2014 roku biblioteka realizuje projekt własny pn. Akademia Bibliotecznych Odkrywców, którego zadaniem jest rozwijanie w dzieciach zainteresowań i rozbudzanie ich ciekawości poprzez zabawę i naukę rozumianą jako fascynująca przygoda. W ramach Akademii zrealizowano liczne zajęcia edukacyjne, m. in. ćwiczenia logopedyczne, warsztaty chemiczne, zajęcia matematyczne czy warsztaty savoir-vivere’u. Pod sztandarem Akademii prowadzone są także zajęcia plastyczne pn. „Dziecięca Manufaktura”, które kształtują zdolności manualne i rozwijają kreatywność dzieci.

Od 2020 r. w bibliotece działa Akademia Gry, która skupia najmłodszych miłośników planszówek oraz dorosłych. Comiesięczne spotkania są okazją do współzawodnictwa i zdrowej rywalizacji z rówieśnikami. Ponadto rozwijają pamięć, doskonałą koncentrację, uczą strategicznego myślenia oraz radzenia sobie ze stresem, a także sukcesem zwycięstwa czy goryczą przegranej.

⁶ Źródło: Zasoby własne MBP.

Wśród działań biblioteki dla najmłodszych należy wymienić lekcje biblioteczne organizowane dla okolicznych szkół i przedszkoli, których celem jest zaszczepienie w dzieciach miłości do książki oraz rozbudzanie pasji czytania.

Istotnym elementem składowym oferty kulturalnej biblioteki są spotkania autorskie, które wzbogacają działania zarówno dla dzieci, jak i dla dorosłych. W progach czechowickiej biblioteki w ostatnim czasie gościli m. in.: Przemysław Wechterowicz, Marianna Oklejak, Justyna Bednarek, Renata Piątkowska, Szymon Hołownia, Hanna Greń, Beata Majewska, Adrian Bednarek, Krzysztof Piersa, Magdalena Wala, Justyna Chrobak.

Biblioteka organizuje ponadto liczne imprezy plenerowe (m. in. z okazji Tygodnia Bibliotek czy rozpoczęcia i zakończenia wakacji) oraz bierze aktywny udział w gminnych imprezach takich jak: „Zapaleńcy. Aktywny Dzień Dziecka”, Dni Czechowic-Dziedzic czy obchody Gminnego Dnia Seniora.

Il. 6, 7. Działania animacyjne w Bibliotece⁷

Wśród działań biblioteki nie brakuje także przedsięwzięć adresowanych do osób ze szczególnymi potrzebami, tj. osób starszych i niepełnosprawnych.

Główną ofertę dla seniorów stanowi Akademia Pięknego Czasu, która działa od 2009 roku w cyklu semestralnym (luty-czerwiec oraz wrzesień-grudzień). Zorganizowana jest na wzór Uniwersytetów III wieku. Głównym celem Akademii jest aktywizacja oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych. Rocznie do Akademii zapisuje się ponad 400 osób. Słuchacze mają do wyboru prawie 400 godzin zajęć dydaktycznych w każdym semestrze, w tym: lektoraty (język angielski, niemiecki, rosyjski, hiszpański i włoski), warsztaty komputerowe, zajęcia ruchowe (gimnastyka rozciągająca oraz fitness z elementami tańca), warsztaty artystyczne (decoupage). W programie Akademii znajdują się także wykłady i spotkania w ramach cykli edukacyjnych, wśród których należy wymienić m. in.: „Kobieta – piękna duchem i ciałem”, mający na celu odkrycie wielu pokładów

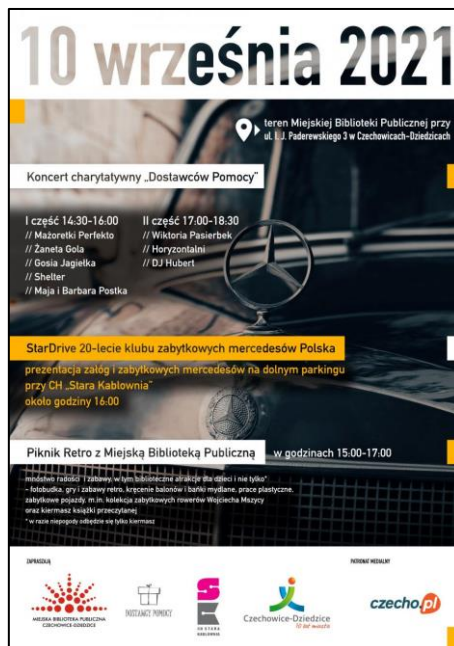
21

⁷ Źródło: Zasoby własne MBP.

piękna oraz budowanie w uczestniczkach poczucia wartości; „Okruchy historii Czechowic-Dziedzic” – zgłębiający tajemnice przeszłości miasta; „W kręgu kultury i wiary” – poświęcony analizie motywów biblijnych w literaturze i sztuce. Niemal co miesiąc, z wyjątkiem zimy, Słuchacze Akademii biorą udział w wyjazdach kulturalno-edukacyjnych. Przy „Akademii Pięknego Czasu” prężnie działa grupa nordic walking, skupiając prawie 200 osób oraz organizując ponad 40 wymarszów rocznie. Bogata oferta Akademii sprawia, że chętnie korzystają z niej nie tylko mieszkańcy miasta i gminy, ale całego powiatu bielskiego, czyli ponad 6200 osób rocznie.

Ofertę dla osób niepełnosprawnych tworzą „Kolorowe spotkania” – ogólnorozwojowe zajęcia artystyczno-ruchowe, służące aktywizacji i integracji środowiska osób niepełnosprawnych z terenu gminy Czechowice-Dziedzice. Chcąc lepiej poznać potrzeby i oczekiwania dzieci niepełnosprawnych, biblioteka ściśle współpracuje z Zespołem Szkół Specjalnych znajdującym się w naszym mieście.

Życie kulturalne toczy się także w galerii biblioteki, która jest przestrzenią służącą organizacji wyjątkowych wystaw i wernisaży.

II. 8, 9. Działania animacyjne w Bibliotece⁸

Wymuszony przez pandemię covid-19 zdalny kontakt z użytkownikiem i czytelnikiem zaprocentował ożywionym prowadzeniem mediów społecznościowych biblioteki, spotkaniami organizowanymi w formie hybrydowej (z transmisją on-line) oraz prowadzeniem dwóch blogów tematycznych. Uruchomiono także telefon, za pośrednictwem którego bibliotekarze

22

⁸ Źródło: Zasoby własne MBP.

instruowali początkujących użytkowników korzystania z księżkomatu i wrzutni. Świadczy to o umiejętnościach szybkiego reagowania na aktualną sytuację, dostosowywania pracy, samokształcenia zespołu pracowników.

Il. 10, 11. Uroczyste otwarcie nowej siedziby Biblioteki⁹

Niniejszy dokument tworzony jest jednak w zupełnie wyjątkowej dla Biblioteki sytuacji. W 2020 roku zyskała ona nowoczesną siedzibę. Jej otwarcie poprzedziły liczne procedury związane z prawem zamówień publicznych, prace przeprowadzkowe oraz likwidacyjne. Należy zaznaczyć, że działania te prowadzone były przez zespół pracowników biblioteki, jako że to biblioteka była głównym inwestorem procesu budowy. W świetle powyższego, uznać należy, że przeniesienie działalności a nawet jej rozszerzenie jest największym aktualnie sukcesem.

2.2 ANALIZA ZEWNĘTRZNA

2.2.1. Położenie gminy i demografia

Czechowice - Dziedzice położone są w południowej części Polski, na południowym skraju Kotliny Oświęcimskiej. Przeważająca część gminy leży w obrębie zapadliska przedkarpackiego. Gmina Czechowice-Dziedzice dzieli się na następujące obszary:

- miejski - 32,9 km² – miasto Czechowice-Dziedzice
- wiejski - 33,1km² - sołectwa Bronów, Ligota, Zabrzeg

łączna powierzchnia gminy to 66 km².

⁹ Źródło: Zasoby własne MBP.

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach ul. I.J. Paderewskiego 3, 43-502 Czechowice-Dziedzice
tel. 32 215 20 02 mbp@mbp.czechowice-dziedzice.pl www.mbp.czechowice-dziedzice.pl

Z Raportu o stanie gminy Czechowice-Dziedzice za 2021r. wynika, że na koniec 2021 roku gmina liczyła 43586 mieszkańców, w tym 22548 kobiet i 21038 mężczyzn. Z analizy danych wynika, że na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat liczba mieszkańców jest z małymi odchyleniami stała.

Przestawia to poniższa Tabela 4:

Liczba mieszkańców w Gminie Czechowice-Dziedzice w latach 2010 - 2020			
Rok	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
2011	43404	22505	20899
2012	43469	22534	20935
2013	43564	22559	21006
2014	43543	22554	20989
2015	43633	22583	21050
2016	43529	22492	21037
2017	43470	22497	20973
2018	43441	22496	20945
2019	44177	22818	21359
2020	43978	22722	21256
2021	43586	22548	21038

*Raport o stanie gminy Czechowice-Dziedzice za 2021 r.

2.2.2. Instytucje edukacyjne zlokalizowane na terenie gminy

Na terenie gminy Czechowice-Dziedzice znajdują się następujące placówki edukacyjne:

- 3 zespoły szkolno-przedszkolne;
- 10 przedszkoli publicznych, 1 przedszkole katolickie oraz kilka prywatnych oddziałów przedszkolnych;
- 11 szkół podstawowych publicznych i 1 katolicka szkoła podstawowa;
- 1 zespół szkół specjalnych;
- 4 szkoły ponadpodstawowe (w tym 2 licea ogólnokształcące dla dorosłych):
 - Liceum Ogólnokształcące im. Marii Skłodowskiej-Curie;
 - Zespół Szkół Technicznych i Licealnych im. Stanisława Staszica;
 - Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych przy ZSTiL;
 - Liceum Ogólnokształcące Dla Dorosłych Edukator.

24

Ponadto na terenie gminy Czechowice-Dziedzice został utworzony ogród edukacyjno-sensoryczny, który nawiązuje do historii Czechowic-Dziedzic i przemysłowych tradycji miasta. Ogród

Miejska Biblioteka Publiczna w Czechowicach-Dziedzicach ul. I.J. Paderewskiego 3, 43-502 Czechowice-Dziedzice
tel. 32 215 20 02 mbp@mbp.czechowice-dziedzice.pl www.mbp.czechowice-dziedzice.pl

dostosowany jest do szczególnych potrzeb osób niepełnosprawnych. Łączy w sobie wiele funkcji, ale jego głównym zadaniem jest nauka poprzez zabawę.

2.2.3. Instytucje sportowe i kulturalne w gminie

Głównym obiektem sportowym w gminie jest Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Na jego terenie znajdują się m. in.: stadion miejski, kryta pływalnia „Wodnik”, basen letni, lodowisko, korty tenisowe czy kajakownia. W strukturach MOSiR działają liczne sekcje sportowe, m. in.: kajakowa, koszykówki, tenisa stołowego, piłka nożna, piłka siatkowa dziewcząt, piłka siatkowa chłopców. Wszystkie sekcje mają na swoim koncie wiele sukcesów na szczeblu ogólnopolskim.

Jednym z centrów życia kulturalnego miasta i gminy jest Miejski Dom Kultury – organizator wielu cyklicznych i okolicznościowych imprez kulturalnych o zasięgu regionalnym i ogólnopolskim. Ponadto w ramach swojej działalności oferuje różnorodne zajęcia i warsztaty, pozwalające rozwijać artystyczne pasje i talenty (m. in.: lekcje gry na instrumentach i śpiewu, warsztaty plastyczne, taneczne czy teatralne). W strukturach MDK-u działa Izba Regionalna, pełniąca funkcję muzeum miejskiego oraz kino „Świt” – słynące z licznych przeglądów i festiwali filmowych, które od lat cieszą się dobrą renomą i dużym zainteresowaniem.

2.2.4. Świetlice

Na terenie gminy działają dwie świetlice opiekuńczo-wychowawczo-terapeutyczne, które sprawują pieczę nad dziećmi i młodzieżą w wieku 6-18 lat. Świetlica „Zatoka” należy do struktur Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, pracą drugiej placówki kieruje z kolei Towarzystwo Charytatywne im. Ojca Pio.

2.2.5. Zabytki

Na terenie gminy Czechowice-Dziedzice znajduje się kilka cennych zabytków architektonicznych oraz obiektów, które formalnie nie posiadają statusu zabytku, ale są godne uwagi ze względu na wartość historyczną lub innowacyjną formę konstrukcyjną. Do najważniejszych należą:

- Kościół pw. św. Katarzyny,
- Pałac Kotulińskich,
- Kościół pw. św. Jezusa Chrystusa Odkupiciela,
- Kościół pw. św. Józef w Zabrzegu,
- Kościół pw. Opatrzności Bożej w Ligocie,
- Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Bronowie,
- Kościół pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych,

25

- Kaplica przy kościele NMP Wspomożenia Wiernych,
- Kaplica pw. Świętego Serca Jezusowego,
- Szkoła Podstawowa Nr 1,
- Szkoła Podstawowa Nr 4,
- Urząd Miejski,
- Dworzec Kolejowy,
- Lokomotywnia,
- Kolonia domów robotniczych¹⁰.

2.3 ANALIZA ANKIETY PRZEPROWADZONEJ NA POTRZEBY OPRACOWANIA AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ W CZECHOWICACH-DZIEDZICACH NA LATA 2022-2027.

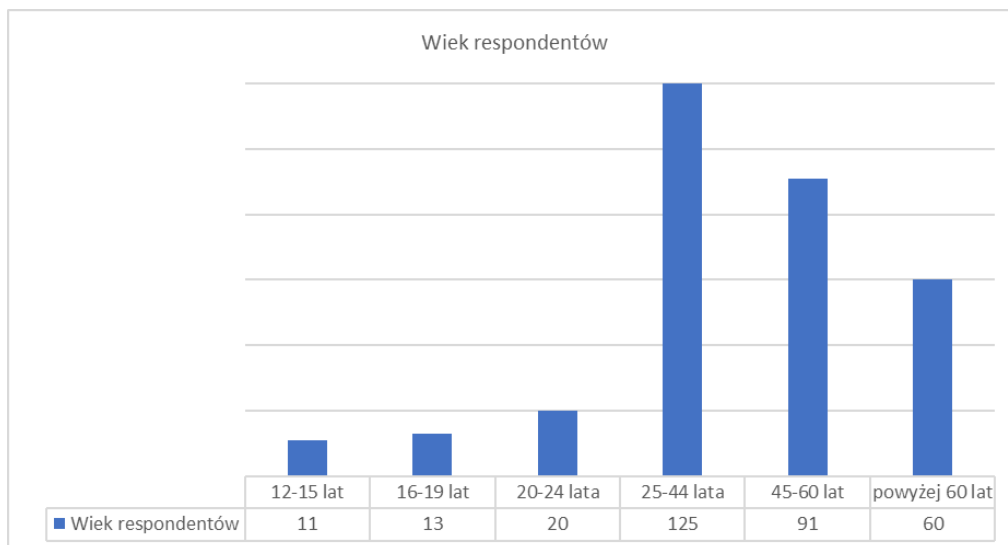
W roku 2020 Miejska Biblioteka Publiczna przeprowadziła ankietę wśród swoich użytkowników, której celem było poznanie potrzeb i oczekiwań czytelniczych społeczności lokalnej. Jej wyniki będą podstawą do wprowadzenia usprawnień oraz będą skutkować poprawą jakości świadczonych usług, a także opracowaniem nowej strategii rozwoju biblioteki na lata 2022-2027.

Pytania zawarte w ankiecie dotyczyły oceny jakości usług, księgozbioru oraz pracy bibliotekarzy, a także wyposażenia technicznego biblioteki. W ankiecie wzięło udział 320 osób, w tym 247 kobiet i 73 mężczyzn. Najliczniejszą grupę respondentów stanowiły osoby w wieku od 25 do 44 lat (125 osób) oraz w wieku od 45 do 60 lat (91 osób), natomiast najmniej liczną osoby w wieku od 12 do 15 lat (11 osób).

Strukturę wiekową respondentów przedstawia poniższy wykres.

¹⁰ Źródło: www.czechowice-dziedzice.pl

Wykres 13.

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

Wśród odpowiadających na pytania zawarte w ankiecie najliczniej reprezentowani byli mieszkańcy Czechowic-Dziedzic (235 osób), w tym większość stanowiły kobiety pracujące, z wyższym wykształceniem. Wśród korzystających z usług biblioteki najmniejszy odsetek stanowią z kolei mężczyźni z wykształceniem podstawowym. Osoby spoza gminy Czechowice-Dziedzice odwiedzają bibliotekę czechowicką sporadycznie, dla przykładu: Bielsko-Biała – 2 osoby, Bestwina – 2 osoby, Brzeszcze – 2 osoby, Pszczyna – 1 osoba.

Zdecydowana większość ankietowanych korzysta z usług biblioteki regularnie – najwięcej osób odwiedza ją kilka razy w miesiącu, a zaledwie kilka osób częściej niż raz w tygodniu. Tylko pięciu spośród respondentów nigdy nie korzystało z usług biblioteki. Jako przyczynę takiego stanu rzeczy, najczęściej ankietowanych wskazywało zbyt dużą odległość biblioteki od miejsca zamieszkania oraz niewystarczającą ofertę nowości książkowych. Część spośród nich nie jest w ogóle zainteresowana ofertą biblioteki. Ilustruje to poniższy wykres:

Wykres 14.

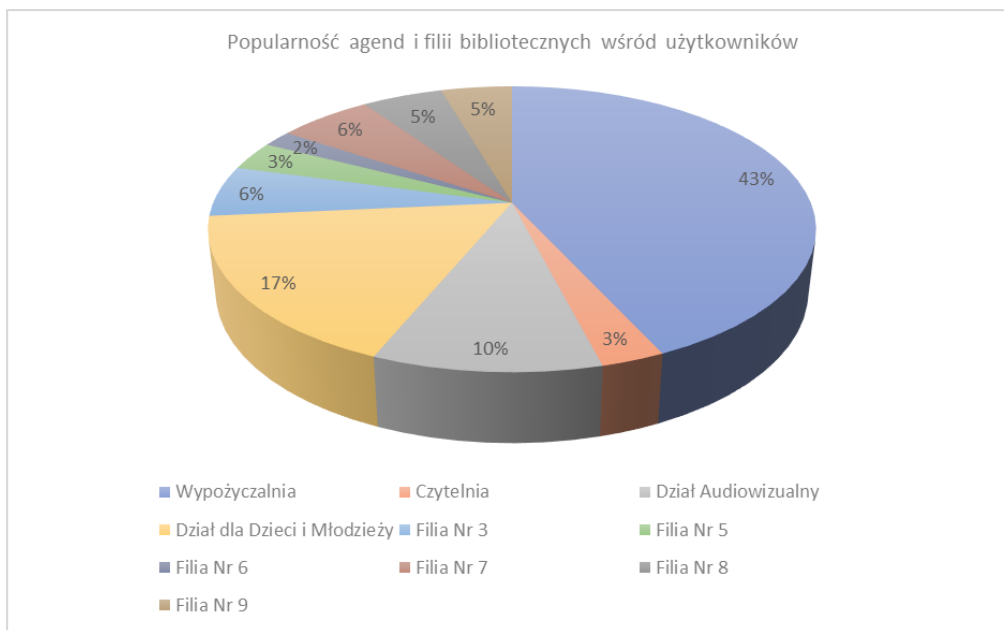

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

240 ankietowanych odwiedziło już nowy gmach biblioteki przy ul. Paderewskiego. Wśród osób, które jeszcze tego nie zrobiły, jako powód najczęściej wskazywano zbyt dużą odległość od centrum oraz brak możliwości dojazdu dla osób niezmotoryzowanych a także obostrzenia związane z pandemią covid-19. Część ankietowanych wymawiała się brakiem czasu lub potrzeby podkreślając, że wystarczają im wizyty w bibliotecznych filiach, lub posiadanie pokażnej własnej biblioteczki w domu.

Najwięcej osób korzysta z usług Wypożyczalni Główniej, dalej plasują się Dział dla dzieci i Młodzieży, Dział Audiowizualny, Czytelnia Ogólna. Użytkownicy Centrali z placówek filialnych korzystają sporadycznie – najczęściej z Filii Nr 3. Największą frekwencją wśród użytkowników cieszy się Filia Nr 7, następnie w kolejności Filia Nr 8 oraz Filia Nr 9. Popularność tę przedstawia poniższy wykres:

Wykres 15.

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

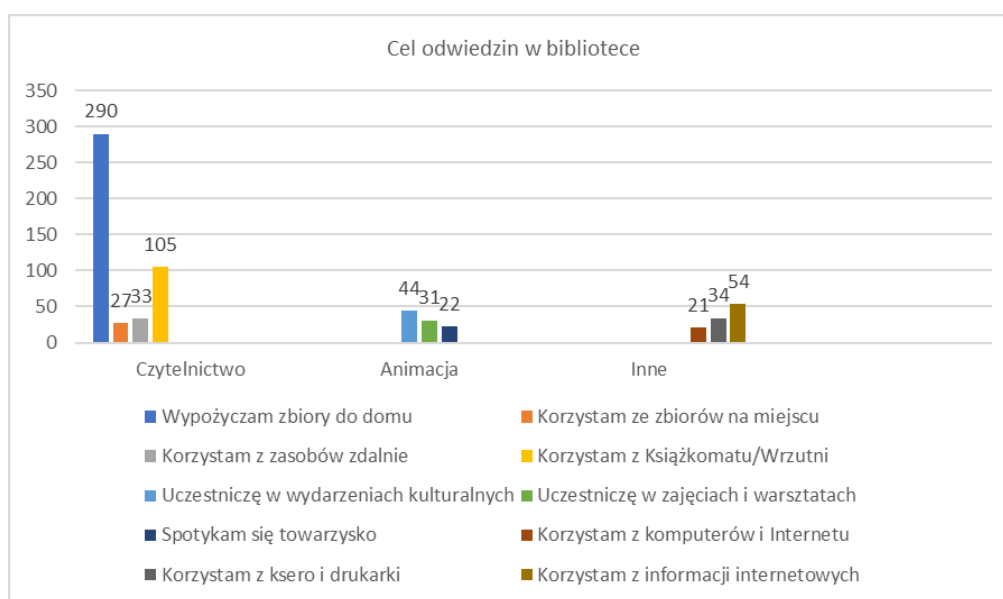
Wśród pytań ankietowych znalazło się także zagadnienie trudności w korzystaniu z nowej siedziby biblioteki przez użytkowników. Wśród problemów utrudniających lub uniemożliwiających korzystanie z budynku biblioteki przy ul. Paderewskiego, respondenci najczęściej wymieniali bardzo strome i niebezpieczne schody, bardzo wolną i źle oznakowaną windę, brak komunikacji autobusowej, słabe oznakowanie Działu dla Dzieci i Młodzieży, Działu Audiowizualnego, schodów na piętro oraz wrzutni. Kilkunastu ankietowanych zwracało uwagę na brak stałych godzin otwarcia – nieregularność powoduje dezinformację oraz niejednokrotnie „odbicie się od drzwi” a także na brak placówki filialnej w północnej części miasta, podkreślając fakt, że w południowej części miasta filia nie została zlikwidowana. Kilka osób wskazało na brak znaku wyznaczającego drogę do toalety, słabo widoczne i trudno dostępne książki na najwyższej półce w Wypożyczalni Główniej, brak informacji o spotkaniach w bibliotece „na mieście”. Ponadto zwracano uwagę na surowość i nieprzytulność nowego gmachu biblioteki, zwłaszcza Działu dla dzieci i Młodzieży. Odnosząc się do powyższych uwag respondentów warto podkreślić, że nieregularność godzin otwarcia biblioteki dotyczyła okresu pandemii i gwałtownych wzrostów zakażeń w regionie śląskim, co skutkowało zachorowaniami także w bibliotece i koniecznością zmian w ustalonym porządku jej pracy. Uwagi dotyczące oznakowania w budynku zostały zniwelowane.

29

Najczęstszym celem, w jakim użytkownicy odwiedzają bibliotekę, jest wypożyczenie zbiorów do domu – 290 osób. Na dalszych miejscach wymieniano kolejno: korzystam z książkomatu i wrzutni

(105), korzystam z informacji zamieszczonych na witrynie internetowej i FB (54), uczestniczę w wydarzeniach kulturalnych (44), korzystam zdalnie z zasobów elektronicznych (33), uczestniczę w zajęciach i warsztatach (31), korzystam ze zbiorów Czytelni (27), spotykam się w celach towarzyskich (22), korzystam z komputerów i Internetu (21), korzystam z urządzeń kopiujących i drukarki (34), wypożyczam lektury szkolne raz na kilka lat, oglądam i podziwiam wystawy. Powyższe dane przedstawia wykres:

Wykres 16.

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

Przeważająca większość respondentów zdecydowanie dobrze ocenia jakość usług świadczonych przez bibliotekę. Wszystkie wymienione w ankiecie kategorie, tj.: warunki lokalowe i wyposażenie, godziny otwarcia, zbiory drukowane, zbiory audiowizualne, procedura wypożyczeń, usługi informacyjne, oferta kulturalna i edukacyjna, zasoby elektroniczne, witryna internetowa oraz FB, możliwość korzystania z komputerów i Internetu, możliwość korzystania z urządzeń kopiujących, przez bezwzględną większość ankietowanych, ocenione zostały w pięciostopniowej skali na 5 lub 4. Zdaniem ankietowanych, głównym czynnikiem, który wpływa na jakość usług świadczonych przez bibliotekę, jest kultura obsługi. Na drugim miejscu uplasowały się kompetencje merytoryczne pracowników, zaś na trzecim warunki lokalowe i sprzętowe. Najmniej osób wskazywało na bezpłatność/niskopłatność oferty kulturalno-edukacyjnej.

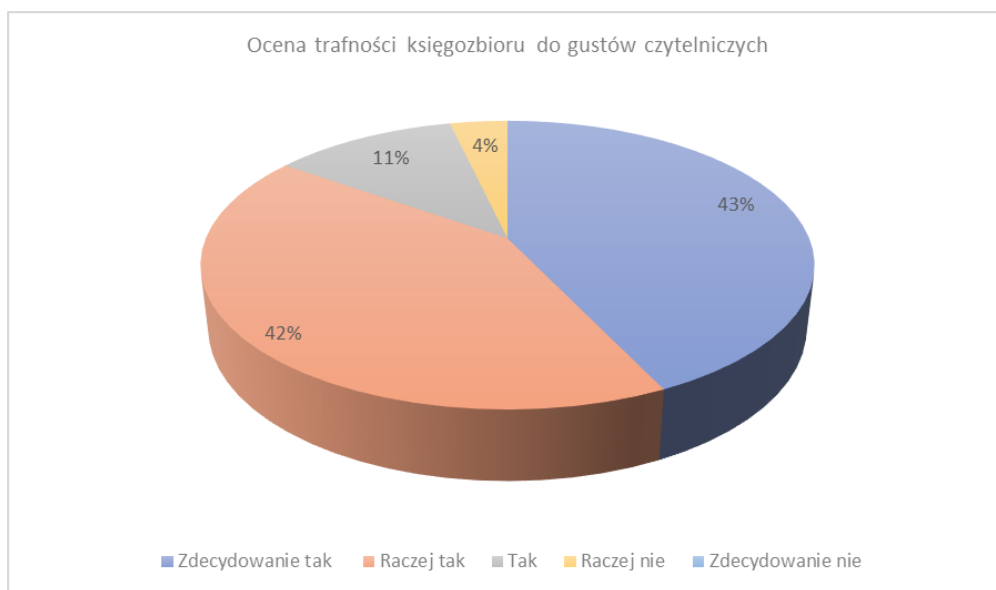
30

Na pytanie czy księgozbiór, jakim dysponuje biblioteka, odpowiada gustom czytelniczym ankietowanych (nr 10), zdecydowana większość, bo prawie 80% respondentów, wybrała odpowiedź

„Zdecydowanie tak” lub „Tak”. Wśród propozycji rozbudowy księgozbioru najczęściej pojawiały się sugestie, iż w bibliotece brakuje: pozycji z literatury w obcych językach (język angielski, język hiszpański), książek dotyczących rozwoju osobistego, biografii a także pozycji o tematyce biznesowej, psychologicznej i historycznej oraz książek określanymi jako „niepoprawne politycznie”. Ponadto rozbudowania wymaga dziedzina prawa i medycyny, ze szczególnym uwzględnieniem ratownictwa medycznego. Ankietowani sugerowali również, iż na bibliotecznych półkach brakuje komiksów, książek z mangi oraz anime, poradników i książek od gier a także literatury hobbystycznej (robótki ręczne, przewodniki, fotografia).

Najwięcej spośród ankietowanych wypożycza książki z gatunku kryminał i sensacja oraz powieść obyczajowa. Podium zamyka literatura popularno-naukowa. Na dalszych miejscach uplasowały się kolejno: fantastyka, literatura faktu, powieść historyczna, romans, reportaż, publicystyka, literatura dla dzieci oraz lektury. Ocenę tę przedstawia poniższy wykres:

Wykres 17.

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

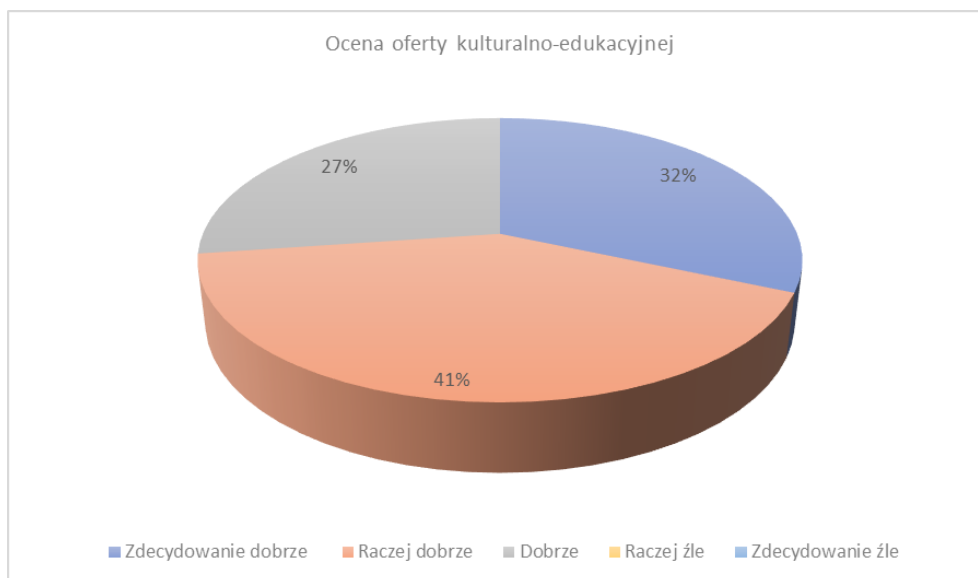
Przeważająca większość ankietowanych nie korzysta z nowych możliwości, jakie daje biblioteka swoim czytelnikom (nr 12). Tylko 47 spośród respondentów składa propozycje książek do zakupu, 23 ocenia przeczytane książki w katalogu Integro, 12 śledzi Newsletter a 7 proponuje wydarzenia do organizacji.

Wśród form aktywności, jakie biblioteka oferuje swoim użytkownikom w ramach oferty kulturalno-edukacyjnej, największym zainteresowaniem cieszą się spotkania autorskie. Drugie miejsce to zajęcia dla dzieci, a trzecie – wernisaże i wystawy. Tuż za podium działania online, a

dalej ex aequo, wykłady i spotkania dla dorosłych. Kolejne miejsca to warsztaty w ramach „APC” i wyjazdy kulturalno-edukacyjne. Prawie połowa respondentów (173 osoby), jednak w ogóle nie korzysta z żadnych form aktywności proponowanych przez bibliotekę.

Jakość i różnorodność oferty kulturalno-edukacyjnej biblioteki 106 respondentów ocenia „Raczej dobrze”, zaś 81 – „Zdecydowanie dobrze” i 70 – „Dobrze”. Negatywnie ocenia działania animacyjne 13 respondentów, co jest ważnym sygnałem dla organizatorów, by je realizować z uwzględnieniem tych uwag. Zestawienie powyższych ocen przedstawia wykres:

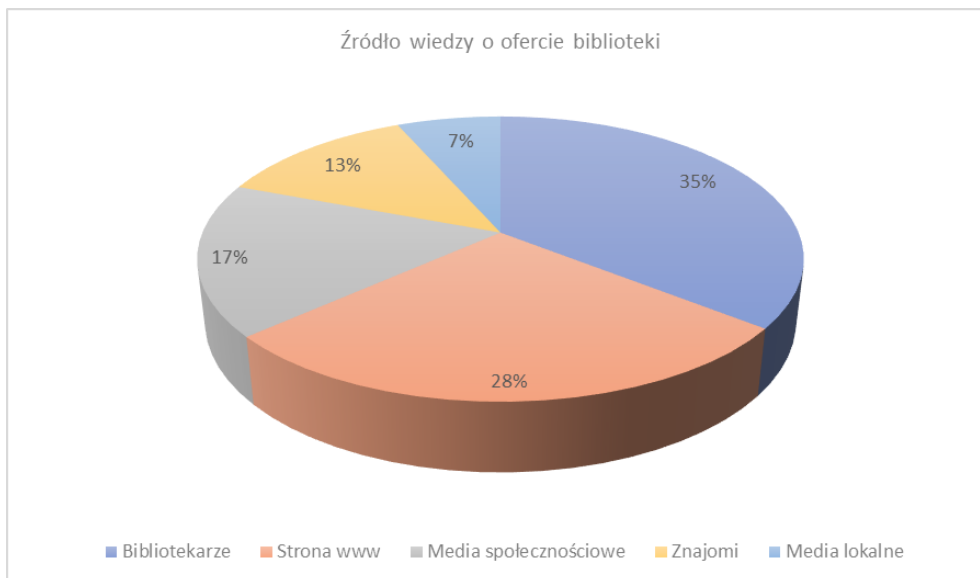
Wykres 18.

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

W ankiecie postawiono także pytanie o sposób pozyskiwania wiedzy o ofercie biblioteki przez użytkowników. Zdecydowana większość ankietowanych za główne źródło wiedzy o ofercie biblioteki uważa bibliotekarzy. Tak odpowiedziało aż 173 ankietowanych. Aktualna strona internetowa biblioteki dostarcza wiedzy o ofercie 143 ankietowanym. Media społecznościowe są wykorzystywane do tego celu przez 89 respondentów, a polecenie bibliotecznego wydarzenia przez znajome osoby są źródłem wiedzy dla 60 ankietowanych. Na ostatniej pozycji, jednak z nie małą liczbą wskazań, znalazły się lokalne media - 34 respondentów. Obrazuje to poniższy wykres:

Wykres 19.

*Opracowanie własne na podstawie ankiety przeprowadzonej w 2021 roku.

W pytaniu o propozycję rozbudowania oferty animacyjnej oraz usług świadczonych przez bibliotekę respondenci najczęściej wymieniali następujące kwestie:

- stworzenie stanowiska do videokonferencji lub udostępnienie kamer w komputerach;
- organizacja spotkań z ciekawymi, charyzmatycznymi ludźmi, a nie tylko autorami książek;
- więcej zajęć popołudniowych dla dzieci w wieku 2,3,4 lata;
- organizacja spotkań dla młodzieży;
- większa dostępność godzinowa biblioteki – zwłaszcza w wakacje;
- więcej wycieczek, w tym wyjazdów do filharmonii i opery;
- organizacja koncertów i innych imprez kulturalnych, także plenerowych;
- stworzenie Wypożyczalni Gier Planszowych;
- organizacja wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych w późniejszych godzinach;
- więcej informacji o ofercie – plakaty „na mieście”;
- nowe możliwości w katalogu Integro – zdjęcia okładek książek oraz możliwość zamawiania pozycji do księżkomatu w godzinach pracy biblioteki.

Oczywiście wszystkie powyższe propozycje zostały starannie przeanalizowane przez zespół bibliotekarski i są w trakcie przygotowań do zmian.

3. ANALIZA SWOT

3.1. Mocne strony

- Nowoczesna, dostępna Biblioteka Główna;
- Dogodnie zlokalizowana sieć filii wiejskich;
- Aktualny, gromadzony w odpowiedzi na potrzeby czytelników księgozbiór;
- Nowoczesna infrastruktura teleinformatyczna oraz audio-video;
- Zautomatyzowany proces obsługi czytelnika;
- Elektroniczny katalog zbiorów (zawierający 100% zbiorów), dostępny także on-line;
- Wykwalifikowana, doświadczona i zaangażowana kadra pracownicza;
- Ukierunkowanie na klienta (dostępność godzin otwarcia, pomocna obsługa);
- Bogata działalność kulturalno-animacyjna;
- Doświadczenie w pozyskiwaniu i rozliczaniu partnerskich projektów unijnych oraz krajowych;
- Aktywna polityka promocyjna;
- Wyposażenie techniczne umożliwiające obsługę bezkontaktową także poza godzinami otwarcia biblioteki głównej – książkomat, wrzutnia;
- Wprowadzenie do oferty elektronicznych dostępów do literatury (np. Legimi, Empik);
- Wolny dostęp do zbiorów;
- Świadomość działalności biblioteki wśród mieszkańców gminy i organów nadzorujących.

3.2. Słabe strony

- Utrudnione dotarcie do biblioteki głównej w nowej aktualnej lokalizacji;
- Zmniejszenie liczby placówek filialnych w obrębie miasta (osiedla bez szybkiego dostępu do biblioteki);
- Trudności finansowe związane z bieżącą działalnością biblioteki, jak zakupy nowości książkowych, prace serwisowe itd.;
- Utrudniona współpraca ze środowiskiem oświatowym w mieście ze względu na duże oddalenie od szkół;
- Zły stan techniczny lokali, w których funkcjonują placówki filialne w sołectwach;
- Niewielkie zaangażowanie mieszkańców gminy w wydarzenia kulturalne organizowane w mieście;

34

- Niewystarczające docenienie potencjału biblioteki w polityce rozwoju gminy;
- Niewystarczający wachlarz udogodnień on-line dla czytelników (np. brak możliwości samodzielnej rejestracji on-line).

3.3. Szanse

- Inwestycje w infrastrukturę lokalową filii bibliotecznych istniejących, jak i możliwych do utworzenia w mieście;
- Starzenie się społeczeństwa i potrzeba ustawicznego samodoskazywania (społeczeństwo informacyjne);
- Prowadzenie dynamicznej polityki promocyjnej działań biblioteki;
- Wprowadzenie nowych form pracy z czytelnikiem (np. na wypadek zachwiania ciągłości pracy z powodu czynników zewnętrznych, jak pandemia);
- Rozszerzenie oferty animacyjno-kulturalnej;
- Rozwój mody na udział w kulturze słowa;
- Dostępność środków europejskich do wykorzystania na działania kulturalne, w tym inwestycje infrastrukturalne i rozwój społeczny;
- Rozwój nowoczesnych technologii i ich udział w rozbudowie oferty bibliotecznej;
- Wykorzystanie potencjału biblioteki w rozwoju gminy.

3.4. Zagrożenia

- Migracja subregionalna i transgraniczna;
- Spadek nakładów finansowych na kulturę;
- Kryzys epidemiczny i brak zunifikowanych procedur postępowania;
- Spadek czytelnictwa i dewaluacja wiedzy/nauki;
- Destabilizacja finansów publicznych skutkująca problemami organizacyjno-finansowymi w samorządach – organizatorach bibliotek publicznych;
- Nasilająca się tendencja do biernego spędzania czasu wolnego przez społeczeństwo;
- Dewaluacja marki książki.

4. MISJA

Biblioteka, która jest centrum wiedzy i aktywności kulturalnej dla mieszkańców gminy i regionu oraz miejscem działającym z dbałością o rozwój kadry, która je tworzy.

5. WIZJA

Wysoka jakość działań Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach, jako nowoczesnego centrum informacji i kultury, w oparciu o potrzeby i potencjał mieszkańców gminy i regionu.

6. CELE

Obszar I: Informacja i komunikacja.

6.1. CEL STRATEGICZNY:

Wszechstronny dostęp do oferty biblioteki.

6.1.1. CELE OPERACYJNE:

1. Aktywna promocja biblioteki w mediach lokalnych i społecznościowych oraz utrzymanie aktualnej strony internetowej.
2. Obsługa użytkowników za pośrednictwem nowoczesnych technologii.
3. Dostępność biblioteki pod względem architektonicznym, technologicznym i mentalnym.
4. Obsługa klientów biblioteki w aspekcie potrzeb, zainteresowań, preferencji i wieku.

Obszar II: Edukacja i czytelnictwo.

6.2. CEL STRATEGICZNY:

Aktywizacja intelektualna społeczeństwa.

6.2.1. CELE OPERACYJNE:

1. Zaspokajanie i kreowanie potrzeb kulturalnych i czytelniczych wszystkich grup społecznych.
2. Utrzymanie wysokiego poziomu zakupów nowości książkowych, rasy i multimedialnych.
3. Rozbudowa oferty edukacyjnej dla użytkowników w różnym wieku z wykorzystaniem wszystkich dostępnych w bibliotece źródeł wiedzy.
4. Utrzymanie sprawnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej dostępnej dla użytkowników i bibliotekarzy.

Obszar III: Integracja i animacja.

6.3. CEL STRATEGICZNY:

Aktywna integracja ze środowiskiem lokalnym.

6.3.1. CELE OPERACYJNE

1. Inicjowanie przedsięwzięć wpisujących bibliotekę w środowisko lokalne.
2. Angażowanie wspólnoty lokalnej do współtworzenia kultury w gminie i bibliotecznych zasobów jej dotyczących.
3. Integracja imigrantów ze społecznością lokalną poprzez wspólne aktywności.

Obszar IV: Organizacja i zarządzanie biblioteką.

6.4. CEL STRATEGICZNY:

Skuteczna organizacja pracy biblioteki.

6.4.1. CELE OPERACYJNE:

1. Utrzymanie kadry pracowniczej gwarantującej ciągłość pracy bibliotecznej w dogodnych dla użytkowników godzinach.
2. Zabezpieczenie finansowe działań biblioteki.
3. Unowocześnienie systemu przepływu informacji wewnątrz biblioteki.
4. Doskonalenie kadry merytorycznej biblioteki.

7. SYSTEM WDROŻENIA I MONITOROWANIA

Zadania sformułowane dla Strategii rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach są komplementarne ze Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030. Dokument niniejszy wpisuje się w Priorytety Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego "Śląskie 2030" w szczególności Cel strategiczny B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca, w tym Cel operacyjny B.2: Aktywny mieszkaniec. oraz Strategię Rozwoju Powiatu Bielskiego 2021+ w szczególności Cel Strategiczny B: Optymalny rozwój potencjału ludzkiego. Jest on także zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Czechowice-Dziedzice 2020+ z Celem Strategicznym nr 2: Zintegrowana społeczność. Ponadto określone w niej cele zbieżne są z założeniami Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa 2.0.

Wdrażanie Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach będzie polegać na monitorowaniu, ocenie i upowszechnianiu.

Monitorowanie będzie polegało między innymi na śledzeniu przebiegu realizacji Strategii poprzez zbieranie raportów z jej realizacji i interpretowanie danych.

System wdrażania Strategii Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach wykorzystuje narzędzia niezbędne z punktu widzenia możliwości przełożenia koncepcji na konkretne działania realizacyjne. W ramach niniejszej Strategii wypracowano Program Operacyjny usprawniający jej realizację.

Nadzór nad całością realizowanych projektów sprawuje Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach, natomiast nadzór nad kwestiami finansowymi związanymi z realizacją projektów sprawuje Główny Księgowy Miejskiej Biblioteki Publicznej.

Postęp w realizacji Strategii i jej efektywność, to główne informacje, które otrzymamy w trakcie monitorowania.

Raporty z realizacji Strategii będą sporządzane 1 raz w roku i omawiane podczas dorocznego Spotkania Strategicznego Zespołu Monitorującego.

Po realizacji projektów zapisanych w planie komórka wdrażająca jednostkowy projekt będzie dokonywała oceny planowanych rezultatów i oddziaływania projektów.

Spodziewanym efektem wdrożenia Strategii jest poprawa warunków funkcjonowania Biblioteki w oparciu o wypracowany Program Operacyjny a w szczególności:

39

- wzrost znaczenia książki w procesie wychowania i edukacji,
- wzrost wykorzystania zasobów bibliotecznych,
- zmniejszenie dysproporcji w dostępie do kultury na obszarach wiejskich oraz w obrębie miasta,
- zwiększenie atrakcyjności Biblioteki jako centrum kultury i edukacji,
- wypracowanie instytucjonalnej współpracy pomiędzy kulturą a edukacją w procesie kształtowania społeczeństwa wiedzy.

Promocja Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej dotycząca stanu realizacji zadań będzie polegała przede wszystkim na rozpowszechnianiu informacji na stronie internetowej Biblioteki (www.mbp.czechowice-dziedzice.pl), portalu gminny (www.czechowice-dziedzice.pl) oraz w mediach lokalnych.

Konsultacje społeczne i współpraca pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi prowadzone będą podczas organizowania różnego rodzaju spotkań oraz drogą elektroniczną. Współpraca ta opierać się będzie na zasadzie partnerstwa.

Plan Operacyjny do Strategii Rozwoju Miejskiej Biblioteki Publicznej w Czechowicach-Dziedzicach na lata 2022-2027

Plan Operacyjny na lata 2022-2027

Obszar I: INFORMACJA I KOMUNIKACJA

Cel strategiczny: Wszechstronny dostęp do oferty biblioteki.

Cele operacyjne	Działania	Termin					
		2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Aktywna promocja biblioteki w mediach lokalnych i społecznościowych oraz utrzymanie aktualnej strony internetowej instytucji.	Prowadzenie szerokiej działalności informacyjnej dotyczącej własnej oferty edukacyjnej oraz innych instytucji kulturalnych	x	x	x	x	x	x
2. Obsługa użytkowników za pośrednictwem nowoczesnych technologii.	Doposażenie wszystkich placówek w elementy usprawniające obsługę użytkowników.	x	x	x	x	x	x
	Utrzymanie bezpłatnego dostępu do sieci internetowej we wszystkich placówkach bibliotecznych.	x	x	x	x	x	x
3. Dostępność biblioteki pod względem architektonicznym, technologicznym i mentalnym.	Doposażenie wszystkich placówek bibliotecznych w elementy likwidujące bariery dostępności (sprzęt informatyczny, remonty, szkolenia bibliotekarzy)	x	x	x	x	x	x
4. Obsługa klientów biblioteki w aspekcie potrzeb, zainteresowań, preferencji i wieku	Prowadzenie badań sondażowych określających zapotrzebowanie czytelników aktualnych i potencjalnych użytkowników			x			x

- 1 -

Plan Operacyjny na lata 2022-2027

Obszar II: EDUKACJA I CZYTELNICTWO

Cel strategiczny: Aktywizacja intelektualna społeczeństwa.

Cele operacyjne	Działania	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1.Zaspokajanie i kreowanie potrzeb kulturalnych i czytelniczych wszystkich grup społecznych.	Stworzenie oferty kulturalnej, która pozwala uczestniczyć w interesujących przedsięwzięciach i wywołuje chęć współtworzenia.	x	x	x	x	x	x
2.Utrzymanie wysokiego poziomu zakupów nowości książkowych, prasy i multimediiów	<p>Efektywny rozwój polityki gromadzenia zbiorów</p> <p>1. Osiągnięcie wysokiego wskaźnika zakupu nowości książkowych na poziomie 15 woluminów na 100 mieszkańców gminy oraz wzbogacenie oferty o e-booki i elektroniczną prenumeratę czasopism.</p> <p>2. Prowadzenie odpowiedniej polityki budżetowej, w tym korzystanie z najkorzystniejszej oferty dostawców nowości wydawniczych</p> <p>3. Konserwacja zbiorów już istniejących.</p>	x	x	x	x	x	x
3.Rozbudowa oferty edukacyjnej dla użytkowników w różnym wieku z wykorzystaniem wszystkich dostępnych w bibliotece źródeł wiedzy.	Stworzenie nowej oferty edukacyjnej dla użytkowników będących mieszkańcami obszarów wiejskich gminy (np. kursy komputerowe, spotkania)	x	x	x	x	x	x
4.Utrzymanie sprawnej i nowoczesnej infrastruktury technicznej dostępnej dla użytkowników i bibliotekarzy.	Rozbudowa zaplecza technicznego umożliwiającego zdalną nieprzerwaną obsługę czytelników (książkomaty/wrzutnie)				x		

- 2 -

Plan Operacyjny na lata 2022-2027

Obszar III: INTEGRACJA I ANIMACJA							
Cel strategiczny: Aktywna integracja ze środowiskiem lokalnym.							
Cele operacyjne	Działania	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Inicjowanie przedsięwzięć wpisujących bibliotekę w środowisko lokalne.	Wspomaganie lokalnych przedsięwzięć kulturalnych, dających w efekcie potrzebę posiadania biblioteki w środowisku lokalnym.	x	x	x	x	x	x
2. Angażowanie wspólnoty lokalnej do współtworzenia kultury w gminie i bibliotecznych zasobów jej dotyczących.	Rozbudowa działań Działu Digitalizacji i Czytelni Ogólnej. Tworzenie pozytywnych relacji z otoczeniem biblioteki poprzez organizowanie wspólnych działań.	x	x	x	x	x	x
3. Integracja imigrantów ze społecznością lokalną poprzez wspólne aktywności.	Organizowanie działań kulturalnych włączających mieszkańców w lokalne życie społeczne.	x	x	x	x	x	x
Obszar IV: ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE BIBLIOTEKĄ							
Cel strategiczny: Skuteczna organizacja pracy Biblioteki.							
Cele operacyjne	Działania	2022	2023	2024	2025	2026	2027
1. Utrzymanie kadry pracowniczej gwarantującej ciągłość pracy bibliotecznej w dogodnych dla użytkowników godzinach.	Zapewnienie możliwości pełnego wykorzystania predyspozycji i umiejętności zawodowych pracowników oraz wspomaganie budowania partnerskich relacji między pracownikami.	x	x	x	x	x	x

Plan Operacyjny na lata 2022-2027

2. Zabezpieczenie finansowe działań biblioteki.	Współpraca z władzami miasta w zakresie efektywnego wykorzystania środków samorządowych przeznaczonych na rozwój kultury w gminie oraz wykorzystywanie możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych	x	x	x	x	x	x
3. Unowocześnienie systemu przepływu informacji wewnątrz biblioteki.	Zapewnienie równego dostępu do informacji dotyczących biblioteki dla wszystkich pracowników.	x	x	x	x	x	x
4. Doskonalenie kompetencji kadry merytorycznej biblioteki.	Wspomaganie procesu permanentnego doskonalenia zawodowego pracowników merytorycznych.	x	x	x	x	x	x